

germana nostre i 'ns deixém. anar confiats en els seus braços perquè ens acompanyi i aconselli.

Acaba dient: Forasters que aquí ha veu vingut, davant la Mare Patria que 'ns contempla joiosa, doném una abraçada a Barcelona.

(Una ovació sorollosa ofega les derretes paraules del orador).

El Sr. Puig y Cadafalch

Diu que al parlar de la Mancomunitat no s'ha de fer amb tó dubitatiu, sino que n'hem de parlar com si ja fos un fet.

Els pobles que progresan son aquells que en llur actuació, marxen envers l'ideal de desglosar de la vida del Estat els serveys que 'ls son propis i característics i que son obra d'una agrupació de pobles similars que senten forces en sa vida per a durlas a terme. Es per aixó que creiem que la Mancomunitat pot ésser un gran instrument de progrés, posant en mans dels catalans el govern de Catalunya en aquells punts que directament li afectin i que son propis i característics de la nostra terra.

Aquí som un poble atrassat per manca d'esfors col·lectiu, perquè no tenim aquell nucli d'instruments col·lectius que impulsen als pobles per la via del progrés. Després d'organitzada la Mancomunitat, caldrà que 'ns preocupém d'organitzar i implantar aqueixos instruments col·lectius.

Explica com aquesta obra fonamental per a fer progresar als pobles es l'instrucció pública. Explica la orientació que aquesta deu tenir per a que pugam transformarnos en una raça de gent enginosa com el poble belga i l'nortamericà.

Per aixó no 'ns manca res més que l'medi ambient i l'educació.

Hem après a ésser humils en el saber i aprenem a saber lo que 'ls altres fan. Amb la transformació de l'educació en el nostre poble, avençarà indubtablement en el camí del progrés científic i florirà amb invents que transformarán les nostres indústries i la nostra agricultura. (Grans aplaudiments.)

Caldrà també que 's facin aquestes vies de comunicació que tanta falta fan en nostre país. Nosaltres per anar a alguns llocs de la nostra terra hem hagut d'anar a donar la volta per aprop de Tolosa i després, al cap de dos dies de atravesar montanyes per camins perillosos, hem arribat al terme del nostre viatge.

Caldrà també organitzar la repoblació dels boscos i la canalització de les aigües dels rius y torrenteres; hi ha que pensar en la Sanitat, en el sanejament del nostre país, perquè s'hi mor molta gent que no hauria de morir s'hi.

La mancomunitat ens posarà a les mans el poder resoldre tots aquets problemes que tant i tant afecten a la vida del nostre poble.

La sort ha volgut posar el nostre moviment nacionalista al mig d'aquesta actuació cultural, perquè nostre moviment no ha nat mai contra del progrés cubrint-lo de flors, perquè es una batalla de cultura i civilització la que estem lliutant en la nostra benhaurada terra catalana. (Grandiosos aplaudiments.)

El Sr. Verdaguer i Callís

El senyor Prat de la Riba va manifestar a la concurrència, que'l Sr. Verdaguer per més que assistia al acte ocupant un lloc en la taula presidencial, se veia impossibilitat de pendrer la paraula per trovar se afónic.

El Sr. Cambó

Diu que nostres festes han de servir per a establir entre tots una comunicació sincera per el dia de demà.

Explica que la Lliga no es un partit organitzat en comités i assemblees, sino una escola.

En la Lliga Regionalista, quan ve un moment trascendental, un d'aquests moments decisius en les actuacions polítiques, el camí que s'ha de seguir no 'l determina ni 'l comité ni 'l Assamblea. Aquets acords son sempre inútils. En la vida política s'obren circumstancies de moment que son les que encarrilen les actuacions.

En moments de gravetat com el present, creiem que hem de parlar francament, que hem de dir amb tota claretat com veiem les circumstancies de la vida política actual i les que 's presentarán, reclamant, els que per voluntat vostra ben expressa exercim, les funcions directores, que 'ns obriu un crèdit ben gros de confiança que és molt possible que necessitem. (Aplaudiments.)

En conceptes clars i categòrics que son sorollosament aplaudits, fá una verdadera dissecció dels partits conservador i lliberal com a partits turnants en el poder.

Dels partits republicans diu que sempre s'han mogut en sentit protestari per combatre un govern o un régim. Si la meitat dels esforços que s'han fet a Espanya per a destruir el regisme, qu'está apoiat per les baionetes, que té al costat seu els interesos creats, y les classes conservadores, s'haguessin empleat en apoderarse del poder, temps ha que desde 'l poder podrien els protestataris aplicar els seus principis y els seus programes.

Nosaltres, el nostre moviment català, no hem de negar-ho que també ha tingut una bona part de protesta, pero tenint en compte que a la protesta sempre hi hem ajuntat l'afirmació. Si no hagués sigut més que de protesta, anys ha que hauria desaparegut, pero el mantenen les afirmacions, que prenen forma segons les circumstancies, y que avuy es tán cristallisades en les Mancomunits.

Parlant del resultat negatiu de les protestes, diu:

¿Es que jo crech qu'hem de renunciar a tot moviment de protesta, que no hem de protestar may més, qu'hem de prescindir de les estridencies, no hem de cantar may més "Els Segadors"? Aixó 'm fá l'efecte de si algú 'm preguntés qu' es preferible, si pendre sempre morfina o no pèndren may. Si a mi'm ve un moment de reume agut, me reservo el dret de pèndre morfina, pero, francament, desitjaría no tener may aquesta necessitat. (Grans aplausos.)

Si a Espanya 'ls moviments d'opinió no s'encarrilen i el poder no mira de canalisar-los, vindrá fatalment la revolució. Será inútil, será estéril, será perjudicial, però a la política hi dominen lleis fatals com a la mecánica, i quan lo que hi ha dintre de l'òrbita del Govern pesa menys, val menys que lo que hi ha a fora, aleshores la revolució es inevitable i ve fatalment.

Diu que per als homes polítics la situació mes cómoda es la protesta constant, que no vol cap esfors, cap acció contínua, que se sap que produirà grans éxits, que no porta responsabilitats i no fracassa mai, pero que mai farà res.

Després de parlar de la guerra dels Balkans en lo que pot tenir relació amb Catalunya, per el comer que té a Orient, del problema del Marroc, de les Canaries i les Balears ens diu:

¿Pot haver hi un problema més interessant per a nosaltres que 'l no deslligar-nos de les Balears, que un tros de la nostra rasa ja escapsada pel cantó de Fransa sigui escapsada pel Mediterrani? (Aplaudiments.)

No, no té 'l dret Catalunya de declarar-se indiferent davant d'aquets problemes de la política espanyola. No es cert que l'opinió d'Espanya ens sigui contraria. Quan l'opinió ens ha vist, ens ha sentit, ens ha contrastat, ens ha conegut, s'ha acostat a nosaltres i ens ha estimat i ens ha volgut. (Molt bé, molt bé.)

Hem de treballar en formar un govern d'opinió pública, un govern d'esperit ampli, d'idees i aspiracions concretes, i amb tal respecte a totes elles que no hi pugui haver cap polítich honrat en oposició al regisme, que no trobi les mateixes garanties per a implantar els seus ideals que trobaria demà amb el triomf dels mateixos; i tant respectuós amb la consciència pública, que quan algú parlés de revolució, ningú hi trobés la més petita garantia, sino que que tot-hóm hi vegés l'horror de la pertorbació, l'horror de l'alteració de la normalitat que'ns fa viure i prosperar.

(Ovació interminable.)

El Dinar.

Feya bo de veurer aquella multitud ordenada, amb una correcció admirable passejarse per entre 'ls llargs ren-